

מרו החפץ חיים זצ"ל קיים - רדמותו

זכרים מי עמד על בימת בית הכנסת הגדול בוילנה: ר' וולף, ר' תצקלי, ר' יצחק לנדוי, זכר כולם לברכה ואתם מבקשים להעמידנו על בימה וזו כלום אין זה ביוני גדול שבבילוי?

בינתים נכנס רבינו ת"ע גורדונסקי זצ"ל ואף הוא הציע לח"ח לדרוש, שאלו הח"ח: האם דבר זה יביא תועלת לענין הקידוש? ענה רח"ע: כן. נענה הח"ח ואמר: "למה נקרא שמו יהוקאל בן בוזי, שבוה עצמו על דברי תורה. למען כבוד התורה חייב אתם להתבונן."

כמיונה בגרודנה חלקו לו כבוד מלכים למחרת עם הח"ח כל היום וספר להרה"ג ר"מ קרליץ כי התענה לבל תדבק בו מידה הגאוה.

א ה ב ת ו ר ה : באסיפת ועד הישיבות בגרודנה אמר: הורא אסר עלי לנסוע משום סכנה לבריאות. לו היו נותנים לי מאה זוזים, לא הייתי נוסע, לו היו נותנים לי אפילו מאה מצותה, לא הייתי נוסע כי פקודת גש דוחה את כל המצוות, אבל לקיום התורה, לטובת הישיבות הקדושות חייב כל אחד למסור את נפשו.

ה ש ק פ ת ר ע ל ע ס ק נ ו ת צ ב ר ר י ת : עסקנותו הצבורית הייתה כולה מכוונת לכבוד שמים. כבוד שמים הי' קנה מידה יחיד לעשות או לחדול מאיזו פעולה. משחזר מהכנסיה הגדולה של אגווי שאלוהו מה דעתו עלי. ענה: מכל העולם נתקבצו יהודים בעיר וימה. לשם מה באו כולם? להתייעץ איך להרבות את כבוד שמים. היתכן עוד כבוד שמים גדול מזה?

כפי שהוא מביט חרישית כחוכיה שלו, היומה אין הוא מסיר עיניו כל עוד נוצצים שביבי השמן...

וחצר הישיבה כולו הופך לאינסטרנדר יום. אלא ששם "מביטים" מבעד לטלסקופים וכאן "מסתכלים" בעינים בשריות מבעד ל"שברי זכוכית פרימיטיביות..."

והנה שורת האפלה בגלגל כולו. כאילו נשפכה קסתידי ענקית ומלאה את החלל... אפלולית משונה, לא זו של בין השמשות ואף לא מעין אפילת-ליל...

הנה נמתח מסך שחור על פני השמש, לא נותר קו אדומי אחד, אפילו... ומתרחש הפלא: — הנה, הנה, ושוב נולדת החמה החדשה, כמו בששת ימי בראשית...

אך לא בכת אחת, כמו רכבת, נולדת היא לאיטה, כתינוק מתפתח, הנה מביט קו אדומי צר, הוא מתרחב יותר ועוד יותר, הנה האדומי גובר והולך...

ושוב משתפכת הנהרה בחלל, אדמומית של סימני חיים, של דם הזורם בעורקים... ועץ הורובדנים מקבל שוב את גון ה"פריחה הלכבון והבקר בשדה בטוחים יותר, והעוף באויר משקים כנפיהם ביתר בטחון, המהול עדין בקורטום של פחד, ואנשים, יצורים קטנים, מנוצצים בעיניהם המרוצות והמאשרות...

אט-אט הופכת האדמומיות לאור בהיר וחוק, חמה בגבורתה, וה"חפץ חיים" הישישי, יושב רגה קמעה, על גבי הכסא שהוציאו עבורו ליד דלת הבית.

הוא נח ושתיקה חרישית אופפת אותו. צעד אחרי צעד, עקב בצד אגודל, חוזר ה"ישיש לביתו — ואחריו ר' מגדיל, התנוה ומלוה אותם מאחוריהם יצחק, בעל הזקן השחור, הנושא בידיו הביתה את הכסא, עליו נח החפץ חיים" לפני כן. והישיש שכולו זקן וקדושה נעצר שוב ליד שולחן העץ הפשוט, הניצב באמצע החדר. הוא מפליט בתרועת גיל ובארשת נצחון.

— עתה ראו הכל כי החמה איננה כי אם יצור נברא!

הוא נח ושתיקה חרישית אופפת אותו. צעד אחרי צעד, עקב בצד אגודל, חוזר ה"ישיש לביתו — ואחריו ר' מגדיל, התנוה ומלוה אותם מאחוריהם יצחק, בעל הזקן השחור, הנושא בידיו הביתה את הכסא, עליו נח החפץ חיים" לפני כן. והישיש שכולו זקן וקדושה נעצר שוב ליד שולחן העץ הפשוט, הניצב באמצע החדר. הוא מפליט בתרועת גיל ובארשת נצחון.

— עתה ראו הכל כי החמה איננה כי אם יצור נברא!

יצור נברא!

את הלמדנות לפי אסוקי שמעתא אליבא דהלכתא. כך אירע להרה"ק, למרות שאין למצא ברבריו חידור שים חריפות ופסול נערץ הוא עד למאד כעניי כל הראשונים משום פסוק הלכה, כך גם היה לרמב"ם ול"בית יוסף" המבונה מן של כל ישראל. החפץ חיים הגדיל לעשות הוא דלה את ההלכות בשמירת הלשון מתוך אגרות הו"ל, כי בספרי הראשונים יש רק מעט מועיר פסקי הלכה על שמירת הלשון לכך צריכים סיעתא דשמיא ולו יראוי להקרא הלמן האמוני. פ ק ח ו ת ו : בשם פקח רגילים לכוות אדם היורד לטוף דעתם של בני אדם. בספר "שמירת הלשון" אנהנו מוצאים ידיעה בלל סוגי הערומות האשטריות, את כולם הביא הח"ח בחשבון. הפקחות הייתה שלובה אצלו עם התמימות הנפלאה והוא אמר, "תמים תהי עם ה' אלקיך" דוקא עם ה' אלקיך, אבל עם אנשים ערומים צריך להיות ערומי.

ע נ ו ה : כאשר נתיסד ועד הישיבות ההליתו הרבנים לפרסם את תקנותיו בעסק גדול בבית הכנסת הגדול של וילנא. כשהציעו לו לנאום התחיל להתאנח: "רביש"ע למה מגיע לי ביוני כזה? זה לי ששים שנה שקרלתי על עצמי בעודי אברך, שלא לדבר לשון הרע ואמנם נזחרתי עד כמה שיכולתי, למה זה מגיע לי ביוני כשהו"ו? כך חזר כמה פעמים על הלונתו, עד שהרבנים שאלוהו לפשר דבריו, אמר להם: תארו לעצמכם כי במקומות המורה בבית הכנסת בין רבנים ונכבדים, יושבי שואב מים עם הארץ לבוש נבדים קרוצים האם זה לכבדו או לביון יחשב לזו? הלא תודו כי ביוני גדול הוא זה. אתם עוד הנכם אברכים ואינכם

מים, מתקצרים והולכים...

ולא נשמע קול חזרתו של זקן גוסס, נוטה למיתה, לא רעש אביר של שפך דם עצום, מהריש אונים, פגע של פנו תוחחים, המקנה והבקר בשדה ונפתו, חר שר, ואלו עיניהם של בני אדם נוצצות משמחה ואורש.

כאן ושם מתאספים קבוצות, על הגונוטי ראות ועל הגשירים, משקפים מבעד לנגונויות מפויחות עכבר החמה הלוקיה, החשוכה ל"מחצה האדמומית.

גם ליד בנין הישיבה ניצבים הבחורים, מסתכלים כלפי מעלה. הנה בפינה, ליד עץ ועל הורובדנים שיוצגי פריחתו הלבנבנים האדומי אף הם עתה — ניצב ר' נפתלי, ראש הישיבה דראנין, ומשקיף מבעד לזגור גית מפויחת בעינים מעמיקות ושוקעות בחוריהן. אגרופו קמוץ ומתנועע, במועל הבוהן שלו הריהו מסביר לקרובים אליו.

— "מדארף גיט 'קוקין', 'מ'דארף 'וועקן'! (צריכים להסתכל" ולא "לה" ביט")...

המשגיח נראה יוצא מבנין הישיבה בצע"דים חפזים, בוריונות נוטל הוא את הזכוכית מידו של אחד החבורים, המושיט לו אותה, ומתייצב להשקיף...

ושם, מסביב לישיש, מסביב לחפץ חיים", מתאספת חבורה גדולה. הוא הקדים היום והתפלל שחרית בציבור בשעה מוקדמת מבכל יום, סביבו עמנו מתפללי המנין שלו וציפו, בכונה שמא יד בה מאן הואו וה"חפץ חיים" יביט מבעד לשבר הזכוכית שלו...

אלא שהקדים אותם יצחק בעל הזקן ה"שחור, טיפוס אגרגי ומחושב, מעשי גבר רה רבים הראה הלה בחייו, בהיותו ילד גיט אמו ואביו, שהיה רב כעיר ה. ברוסיה האדומה וברתה, הוא, שידע להסתדר גם עם אנשי המשמר הסובייטיים, הכין עבורו כ"חפץ חיים" נוגמת משולשת ומפויחת כ"הלכה שהתאימה לעניני הטובות והבוסחות של הישיש הקדוש והנערץ.

הצדיק עושה זאת בחירות קודש, ביוני יוצר אור ובורא חושך... ומה משונים עתה נהני הישלים, צללי האור, המתגוללים למרגלות הישיש...

את הבהירות, את הכושה המסננת, ה"ישיש אדמימותה של השמש, האדמימות מ"רבת, כאילו השוט הצולף העמיק מכה עמוק כלבה, פצע איום...

עלבל החמה הענקי, בעיצום פריחת-נערץ ריו — נגדע לפתע, חיים רעננים, מי עלר

כדי למצות את אישיותו המהורה והקדושה של הח"ח זצ"ל לא מספיק גם ספר עב-כרס, לפיכך עלינו לבחור בכמה קיים ועובדות האופיינים לרמותו הנאי צלת.

אמורה: כאשר סיים הח"ח את ספרו "חפץ חיים" נסע אל הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל לשאול בעצתו, הגם להדפיס את הספר אם לא. ר"ס הכניס את החפץ חיים להדר מיוחד ושאל למבוקשו, אמר הח"ח: "חות ועתו אני מבקש על ספרי זה", בכתב או בע"פ". אחת היא לי" ענה הח"ח. הזמינו ר"ס שיבא כעבור כמה שעות עד שיעין בספר, משבא הח"ח אמר לו ר"ס: "רק זכר אחד תימה הוא בעיני, מר פוסק, כי הרוצה לשוב מחטא לשון הרע חייב הוא לבקש את סליחת האדם שדבר בו טרה גם אם אדם זה לא ידע על כך. והנה היתכן שיהי חוזר בתשובה ויצער צ"י כך אדם מישראל", על כך ענה הח"ח כי דין זה נפסק ברבנו יונה. ר"ס הביע את הסכמתו להדפסת הספר ולמרות היותו לא ב"מים לזה את הח"ח הצעיר עד זילת ביתו. באותה שעה ישבו שמה גדולי התלמידים, תמה ראו כן תמה ושאלו את רבם בשל מה כל הכבוד הזה ומי הוא האורח הזה? ענה ר"ס אברך זה מאמין הוא ולא רק שהוא מ א מ י נ אלא שהוא ר ו א ה.

ת ו ר ה : הגאון ר' חיים מבריסק זצ"ל אמר על הח"ח: נתקיים בו רצון יראוי יעשה, הוא בקש שלא יכיר בו העולם שלמן הוא והצליח להסתיר את למדנותו המופלגת. לאמת של דבר היו בורות ראשונים מעריכים

הרב שמואל פליסקין

ה"חפץ חיים" יוצא לראות בליקוי-חמה

היה ערב קייצי רגיל, לוהט, ליל שלישי. ה"חפץ חיים" הישיש סיים אמירת "עלינו" אך זה עתה, אתר הניח את הסיוור מידו על השלחן, סקר במבטו את הקהל שהצ"ט טופף בחדר הצר לתפילת מעריבו, ולבסוף ספח על קצה השלחן ופתח בשיחה: —

"שוב ללכת אל בית האבל מלכת אל בית המשתה, כאשר הוא סוף כל האדם... משמע, אפוא, כי גם בבית המשתה ינתן אותו לקח להתקבל, כי האדם איננו נצחין... כשהש"טון משגר "איספראויניק" (משל) חוש העיריה, יודע קדמו כי הגיעה שעתו לפנות את המקום, עדין שליש הנו, אך לא לאורך ימים..."

והנה, הילדים הקטנים הללו, הנילוים מחדש, הם הם מרמוזים לנו לבל נהרהר כי קיימת אינו "חבורה של אנשים מתים" (חב"וה שטארבערעס)... סוף כל אדם למות — אין הוא בריאה לנצח..."

השם יתברך הטביע בטבע בריאתו את ליקויהחמה, מפני התועים (אלו עובדי חמה, שהאמינו כי כח אלהי בשמש)... מגיע זמן והיא לוקה, מתמעטת — למען ידעו שהיא נברא ולא בורא...

וגם אצל האדם וראים כן... — והחפץ חיים" טופח שוב ביד ימינו על גבי השלחן בארשת של נצחון, מחיך ומוסיף:

— שיכואו לראות! זוהי מצוה לראות את החמה לוקה, ר"י אים בתוש: יצור נברא... והוא טופח קלילות בפעם נוספת, ביד ימינו, מחיך תרישית...

וכל הקהל חומק לאיש מן החדר הצר, גושם לתוך ריאותיו את אויר-התבלת של לילה-הציונה ומשוחחים אודות ליקוי החמה שאירע למחרת

כבוק חולפת הידיעה על פני כל האבי שניות, מספרים בכל בית שה"חפץ חיים" יצור נברא... והוא טופח קלילות בפעם נוספת, ביד ימינו, מחיך תרישית...

וכל הקהל חומק לאיש מן החדר הצר, גושם לתוך ריאותיו את אויר-התבלת של לילה-הציונה ומשוחחים אודות ליקוי החמה שאירע למחרת

כבוק חולפת הידיעה על פני כל האבי שניות, מספרים בכל בית שה"חפץ חיים" יצור נברא... והוא טופח קלילות בפעם נוספת, ביד ימינו, מחיך תרישית...